

Nya moment måste införas i läkarutbildningen

Grundutbildningens mål är att utbilda läkare för dagens och morgondagens hälso- och sjukvård samt för medicinsk forskning. Läkarrollen har förändrats på så sätt att krav på kunskap om t ex etik, ekonomi och ledarskap tillkommit.

När arbetsmarknaden inom sjukvården sviktar är det en fördel om utbildningen är användbar i andra yrken. Det konstaterar Läkarförbundet i ett programförslag om läkares grundutbildning.

Läkarförbundets förra program för läkares grundutbildning publicerades 1989. Detta program tar ställning för en ny syn på lärande och kunskap. De studerandes egen aktivitet och kunskapens föränderlighet är centrala inslag i det nya sättet programmet bygger på.

Läkarförbundets nya programförslag, Mångfald, bredd och kvalitet, kompletterar och utvecklar det tidigare programmet. Den medicinska kunskapens tillväxt- och förändringstakt är lika hög eller högre idag. Till detta kan läggas en delvis ny tendens: de ekonomiska och vårdorganisations förutsättningarnas allt kraftfullare inverkan på läkares arbete.

Ambitionen bakom 1993 års universitets- och högskolereform var att skapa förutsättningar för nytänkande och flexibilitet inom den högre utbildningen och forskningen. Reformen innebar decentralisering av ansvar och befogenheter genom långtgående avreglering.

Läkarförbundet anser att de medicinska fakulteternas strävan efter pedagogisk utveckling måste stödjas och att den individuella profilering som ägt rum är positiv för utvecklingen av läkarutbildningens kvalitet. Men förbundet menar också att resurser och engagemang måste satsas på att få till stånd breda och seriösa utvärderingar av slutresultatet: hur ser kunskap, färdigheter och attityder ut för kohorter utbildade enligt olika modeller?

Läkarförbundet har i ett särskilt program dokumenterat sin syn på kvalitetsutveckling av läkares grundutbildning (Läkartidningen 1-2/97). I programförslaget om grundutbildningen anser Läkarförbundet att kvalitetsutvärdering ska vara en prioriterad uppgift för de

medicinska fakulteterna. Utvärderingar ska innefatta viss jämförbarhet, dvs innefatta vissa nationella kvalitetsindikatorer. Utvärderingar ska också behandla såväl utbildningens struktur och process som dess pedagogiska principer och de slutresultat i form av de utbildades kunskaper, färdigheter och attityder som kan iakttas.

Antagningen till läkarutbildningen har både kvantitativa och kvalitativa aspekter. Antalet antagna bestämmer t ex hur balansen mellan tillgång och efterfrågan på läkares arbetsmarknad ser ut. Vad gäller antagningens kvalitativa perspektiv är frågan vilka individer som tas in av betydelse för studieresultatet och den kommande yrkesutövningen.

Bra med lokal antagning

Flera fakulteter har utvecklat lokala system för antagning som bygger på att studenter antas på grundval av bl a intervjuer. Läkarförbundet anser att det är positivt att fakulteterna, utöver betyg, även utnyttjar andra antagningskriterier vid antagning till läkarutbildningen.

Förbundet anser också att centralt fastställda kvotbestämmelser inte får tillåtas hindra den kompetensutveckling som fakulteterna befinner sig i vad gäller urval och antagning. Effekter och konsekvenser av olika antagningsförfaranden ska utvärderas, anser förbundet.

Läkarförbundet förordar en åldersgräns på 35 år för antagning till läkarutbildningen. Skälen är flera, bl a den korta yrkesverksamma tid som äldre läkarstuderande har efter studierna.

I programförslaget konstateras att möjligheterna att avskilja olämpliga individer ligger i examinationssystemet. Förbundet anser att examinatorer konsekvent måste underkänna studenter som uppvisar undermåliga prestationer. Ett godkännande ska betraktas som ett officiellt ställningstagande som examinatorn bär fullt ansvar för och som ska kunna bli föremål för utvärdering.

Läkarförbundet anser att en student ska kunna avskiljas efter fyra underkännanden på samma kurs förutsatt att fakulteten satt in hjälpinsatser. En student som genom sina handlingar visat sig olämplig för yrket ska också kunna avskiljas. Förbundet anser att fakulteternas lärare och ledning har ett uttalat ansvar för att med eftertryck avråda uppenbart olämpliga studenter från att fortsätta utbildningen.

Förbundet anser att en rad nya ut-

bildningsmoment måste införas i läkarutbildningen. Ledarskap, etik, informatik och kvalitetsarbete är väsentliga och oundvikliga aspekter av framtidens läkarroll. Angivna utbildningsmoment måste vara obligatoriska och examineras på sedvanligt sätt.

Medicine kandiat-examen

Läkarförbundet anser att graderade betyg inte ska införas i läkarutbildningen. Samtliga läkarstuderande som fullgjort sex terminer på läkarutbildningen ska få ut en mellanexamen, medicine kandidat.

Det finns möjligheter till generella examina, där valfria ämnen från andra fakultetsområden kan ingå. Förbundet anser att dessa möjligheter ska göras mer kända och att eventuella organisatoriska hinder ska undanröjas.

Nya pedagogiska inriktningar och nya utbildningskrav ställer krav på organisationen och dess resurser. Läkarförbundet anser att resurser ska satsas på lokaler och teknisk utrustning så att dessa står i paritet med de pedagogiska ambitioner som finns.

Läkarförbundet anser att pedagogisk kompetens ska utvecklas, stödjas och belönas i form av lön och meritering. System för att dokumentera och värdera pedagogiska meriter ska etableras.

I en situation när allt färre patienter skickas till universitetssjukhusen, där avdelningar läggs ner och personalen minskar, samtidigt som antalet studerande är konstant eller ökar, förlorar den praktiska undervisningen alltmer kvalitet.

Förbundet anser att de medicinska fakulteterna inte ska ta in fler studerande än som kan erbjudas utbildning av god kvalitet. Förbundet anser också att kvaliteten på den praktiska utbildningen måste förbättras.

Extern placering av läkarstuderande vid andra vårdinrättningar än universitetssjukhusen kan bli nödvändigt, men får inte drabba de studerande vare sig ekonomiskt eller socialt.

I programförslaget konstateras att forskning och utbildning hör ihop. Forskningen ger utbildningen ny kunskap och utbildningen fostrar nya forskartalanger. Läkarförbundet anser att forskning och forskarutbildning spelar en mycket stor roll för läkarutbildningen samt att forskarutbildningens finansiella förutsättningar måste förbättras.

Kristina Johnson